

Numerul 10.

Oradea-mare 8/20 martie 1898.

Anul XXXIV.

Educațiunea familiară.

Educațiunea familiară, în genere e creșterea, ce părinți o dau pruncului, până ce acesta trăiește în sinul familiei; în sensul strins educațiunea familiară e creșterea, civilisarea și cultivarea pruncului până când acesta a devenit om independent în lume.

Astfel, sub conceptul de educațiune se cuprind toate, de și creșterea, civilisarea și cultivarea au marginile lor. Educațiunea e creșterea perfectă a pruncului.

Se pare a fi o temă greu de înțeles, pentru că — după graiul de toată ziua — aceste concepte se folosesc unul pentru altul. Pentru aceasta, apare necesitatea, ca să lămurim originea, formarea și înțelesul cuvintelor citate, căci numai atunci pot fi bine înțelese, mai ales, când trei cuvinte nu sînt populare și când natura minții e, că numai aceea înțelege, ce poate cuprinde.

Cuvântul *creștere* porcede din latinul *crescere*, modul infinitiv, ce la noi a devenit substantiv, și creșterea în înțelesul strins înseamnă tot, ce în natură se ridică, se înalță, adică-i cruce; pentru aceasta, crește arborele, crește vita, crește apa, și astfel creșterea — după înțelesul original se referă numai la creșterea fizică a pruncului, ce se efeituește prin însași natura, căci părinții numai îngrijesc, ca să crească pruncul, precum grădinariul îngrijesc de plantă, ca să aibă soare,

TUDOR VLADIMIRESCU.

adecă căldură și să aibă apă, adecă umezeală, doue condițiuni ale vegetațiunii.

Cuvântul *creștere*, la Romanii vechi a avut numai acest înțeles, nemțește *wachsen*, maghiarește *nóni*, pentru că Romanii vechi au avut cuvinte pentru celelalte concepte, mai sus arătate, dară noi le-am uitat, de și strămoșii noștri, pe pământul unde trăim, au lăsat mari urme de cultură și când ne-am deșteptat, am fost siliți, ca cuvântului *crescere*, să-i dăm mai multe înțelese, și când am pornit spre progres, am fost siliți, ca să împrumutăm cuvintele: educațiune, civilisațiune și cultură.

Pe lângă innaintarea creșterii fizice, adecă trupești a pruncului, începe *educațiunea familiară*.

Cuvântul educațiune porcede din latinul *educare*, în modul infinitiv, iară acesta din *prepusetiunea e(=ex)* și *duco* (eu duc) cu înțeles de: duc în afară, în lume, și după forma de adiectiv *educatus*, substantivul *educatio*. Educațiune nemțește *Erziehung*, în care cuvânt *zieh* porcede din *duco*, cu înțeles asemenea cuvântului latin, până ce la Maghiari *nevelés* se referă la creștere.

Educațiune se începe în an. al 4-le al 5-le, și o începe însași mama; iară educațiunea se referă la desvélirea puterilor, simțurilor morale ale inimei și la deșteptarea puterilor intelectuale ale spiritului.

Iată! ce sublimă chiamare are o mamă!

Natura, în inima mamei a plantat o amoare așa de nemărginită

cătră pruncul seu, încât mamei nici odată nu-i este greu ca să facă ce trebuie și nici odată nu se ostenesc, când face ceva pentru pruncul seu.

Aceasta amoare, ca un factor de frunte al educațiunii, pe mamă o face de educătoarea cea mai bună, — căci fără de amoare, nu este educațiune.

Mama petrece cu grije înaintarea creșterii fizice, și e nutritoarea și păzitoarea de toată ziua a pruncului seu; ea studiază caracterul firii și naturei pruncului și amăsurat acelu caracter, conduce educațiunea, dar după un plan și pentru un scop anumit, înfrânând sălbătăcia voinței și desvltând însușirile bune ale spiritului și apoi conduce educațiunea până la maturitatea pruncului, ba și mai departe, până l-a scos în lume și l-a făcut demn, ca să se susțină pe sine, adecă până l-a educat.

Ce superbie a avut odată tata ori mama romană vechiă când a ȕis: Mea in familia edicatus est puer ingenue! (În a mea familie s'a educat pruncul după înăscuta-i fire și natură). Așă dară la Romanii vechi „mea in familia“ a fost puterea educațiunii.

Iată pentru ce e de lipsă, ca și femeia română de aȕi să aibă educațiune; căci numai de la o mamă educată, cresc prunci educați!

În însași educațiune se cuprinde și civilisațiunea și cultura.

Cuvântul *civilisațiune* s'a format în modul următor. Civis, la Latini, a însemnat cetățan (din civitas, civita-te-an); civilis, cetățănesc și civilisatio încetățenire. Cu civilisatio, — în contrieritate a stat: paganus (de la pagus sat) sătean; agrestis (om de la agru); campester (om de la câmp) barbar (om de la munte) cu un cuvânt, un sătean, un om prost, un mocan, un moic.

Așă dară a civilisă — în sensul strins — înseamnă, din sătean a face cetățan, pentru că în cetăți totdeauna a fost precisate niște forme pentru purtarea din afară a omului, și acele forme, nebăgându-se în seamă de sătean, acesta a ramas un mocan, un prost, față de un cetățan, adecă de un om civilisat.

Dincolo de Carpați încă demult s'a născut cuvântul politeață și a trecut și la noi. Acest cuvânt purcede din grecul polis (oraș, cetate), polites (orașan, cetățan) politeia (ȕinerea sau purtarea de orașan, cetățan); politezza italieneșce, politesse în franceza. purtare cu bună cuvință, purtare cu civilisațiune.

Acı e o altă temă ponderoasă pentru mama pruncului, ca de educațiune să lege și civilisațiunea sau politeața, adecă purtarea cuvincioasă a pruncului a casă și în societatea cu oameni străini de familie, adecă cum să se mișce, cum să vorbească și alte multe, pentru ca pruncul de sine trebuie să șcie, că cum să se poarte față de alții.

Dacă un sătean se imbracă în haine civile și merge la oraș, încă nu e civilisat, pentru că nu hainele, ci educațiunea, civilisațiunea fac pe om și civilisat, adecă om corect, după anumite forme ȕterne se șcie întoarce în societatea altora.

Gradul suprem al educațiunii, e cultura. Cuvântul cultura s'au format astfel. La latini *colo* întru început a însemnat, eu lucrez pământ; de unde *colonus*, lucrător de pământ, *colonia*, adunare, mulȕime de lucrători de pământ. Din verbul *colo* s'a format adiectivul *cultus* și din rȕdăcina *cultu*, cu sufixul *ra* s'a format cuvântul: cultura, adecă: lucrătură de pământ; din *cult* s'a născut *cultivo* cu înȕeles, lucru continueative pământ.

Dar mai târziu cuvintele *colo*, *cultivo* au căpȕtat înȕelesul de „lucrarea asupra inimei și spiritului omului“ adecă: cultivarea omului. Tot din acel col s'a format și *s-col-la*, unde *col* are înȕeles de cultivare, iară *la*, înseamnă loc.

La Nemȕi *Bildung* înseamnă: cultură. *Bild* la început a avut înȕeles de: idol de peatră; pe timpul lăȕirii creștinăȕăȕii, înȕeles de: iconă, și *Bildung* primitive a însemnat sculparea, cioplirea unui idiot de peatră, și numai de la Justus Mȕser (născut la 1720) încoace, cuvântul *Bildung* a însemnat: formare, cultură, adecă desvȕlirea spirituală a omului, prin educațiune și învăȕătură; astfel, cultivarea internă a inimei și a minȕii, sau a simȕului și a spiritului.

Iată dară, educațiunea învitează pe mamă, ca să-și și cultiveze pruncul. Amoarea, ce flacăară în inima copilului cătră mamă, îi ușurează chiămarea, căci și copilul toate le face pentru amoarea simȕită.

Cultivarea — precum s'a arătat — se referă deosebi la desvȕlirea puterilor morale ale inimei și la desvȕlirea puterilor intelectuale ale minȕii sau spiritului.

Din aceste vedem, că mama devine de o pedagogă (educătoare și învăȕătoare) a pruncului. Ea din spiritul seu a descoperit regulele pedagogice pentru educațiunea pruncului seu; ea cunoscând bine firea și natura pruncului seu, e cea mai capabilă, ca să cultiveze inima și mintea pruncului seu. Fericită mama, fericit bărbat și fericȕi sânt pruncii aceia, cari de la o mamă educată au căpȕtat educațiune familiară!

Eh! doară am uitat, că capul familiei se ȕice — tată? și doară acesta nu are aceeaș chiămare și dato-rință pentru educațiunea pruncului, ca mama?

Nu am uitat! dar bărbatul, tata, ca agricultor e mult îndepărtat din casă; ca industriaș, neguȕător, dirigător, avocat, medic etc. e legat prea tare de industrie, neguȕătorie și de oficiu pentru agonisirea celor de trebuință spre susȕinerea familiei, și nu poate fi tot lângă prunc ca și mama, pentru ce, greutatea educațiunii zace pe umerii mamei, — dar și tata are asemenea îndatorire pentru educațiunea bună a pruncului și e respunȕător pruncului, înainte lui Dȕeu și poporului, din care s'a născut, dacă negrijeșce educațiunea pruncului.

E lucru natural, că tata trebuie să fie al doile educător, ba, chiar el să deie direcțiunea educațiunii și anume, a unei educațiuni religioase, umane și naȕionale, și nici o idee ori un simȕ să se planteze în mintea și inima pruncului, fără de a plantă și iubirea cătră Dȕeu, cătră aproapele și cătră poporul seu, pentru că numai aceasta iubire nobilitează pe prunc; e fundamentul adevăratei culturi și întărire caracterului lui.

Dar părinȕii nu au timp sau nu șciu ca pe prunc să-l înveȕe toate. Pentru aceasta e școala! Mamele, cele mai multe, acuma toată educațiunea și învăȕătura o lasă în grijea învăȕătorului. Fireșce, că ar fi bine, dacă învăȕătorul ar putȕ suplini bine pe educător, ca să desvoalte în prunc toate simȕirile bune ale inimei și minȕii, — dar aceasta e cam rar. Aceasta se poate aștepta numai de la acei învăȕători, cari și înșii au prunci și îi cresc în educațiune bună, căci din cele esperiate în familiile, lor, pot împărtăși și pe pruncii altora; și apoi aceasta se poate aștepta numai de la acei învăȕători, cari susȕinând și pricepȕnd chiămarea

sublimă a învățătorului, își dau truda, ca cu scumpătate să o împlinescă.

În cele mai multe cazuri educațiunea adevărată din familie, în școală înceată; pentru aceasta, mama educată trebuie să continueze educațiunea familiară — până când pruncul e educat, a pășit în lume; dar dacă nu e mamă educată, sau nu-i mamă, pruncii pășese în lume, fără ca să aibă educațiune adevărată, și aceasta se cunoașce în fiicarele, și când a ajuns mai la vârstă.

În școalele mai înalte se învață știința și pruncii devin oameni învățați, dar nu urmează, ca tot deodată să fie și civilizați și culți. Cei mai mulți aceea civilizațiune și cultură o duc cu sine în lume, ce ei au câștigat prin educațiunea familiară, căci școala puțin civilizează și cultivează pe prunci.

Viața socială e școala pentru civilizațiune. Societatea și-a făcut șieși statute, pentru ca să propageze și susțină civilizațiunea în lăuntrul ei; a prescriș tot felul de forme și usuri esterne pentru aceia, cari vreu să se învârtescă în societate, în viața socială.

Pruncii cei cu educațiune bună de-acasă sânt pregătiți și pentru viața socială, — ceialalți trebuie, ca acuma să între în școala socială și să învețe acele statute și forme ale societății. Dar aceasta școală e fără de profesor; — și totuș fiicarele, pregătit — ar trebui — să între în viața socială, și dacă nu se pregătesc, atunci, de și om învățat în societate apare ca un moșie.

Toate acele statute ale vieții sociale se cuprind în „a face, ce se cuvine, și a nu face, ce nu se cuvine.“ Unele popoare s'au îngrijit, ca acele statute ale vieții sociale să se compună și publice. La Nemți, sub titlul „Es schickt sich nicht“, la Maghiari, „Nem illik“ ce româneșce e: Nu se cuvine. Iată cărți purtătoare de învățătură pentru civilizațiune! Din aceste mulți și-ar pute perfecționă civilizațiunea.

Dar omul învățat și civilizat încă nu se poate dice, că e și om cult.

Cultura, precum s'a dis, se referează la desvoltarea însușirilor morale și bune, deosebi ale inimii; cultura e stăpîrea patimilor inimii; e înfrânarea reinței inimii față de tot deaproapele. Pentru aceasta, cultura adevărată se poate plântă numai în inima unui om de fire și natură bună; în inima, în care este iubire cătră D-leu, cătră părinți și frați, cătră de aproapele și cătră popor.

Iată pentru ce femeia română ar trebui să fie educată! Pentru aceasta, ferece de familia, în care este mamă educată și ferece de pruncii ei!

DR. AT. M. MARIENESCU.

Căsnicie.

Ea. — Doctorul dice că me ingraș pe fiicare și, trebuie să slăbesc numai decăt și tu me tot amâi când vreau să merg la hăi... (plângend), pentru că nu me iubești!

El. — Toemai pentru că te iubese atât de mult, n'aș vré să pierd nici un dram din tine!

H. întelneșce un medic pe stradă:

— Dle doctor, mi-e reu... D'abiă me pot mișcă... și simt o slăbiciune grozavă... Spune-mi, dle doctor, ce să iau?

— O birjă, respunse doctorul.

Mărgăritarul înțelepciunii.

De mult eră, de tot,
În depărtatul Ost
Un împărat, ce-a fost
De tot cuminte.
Și mult eră bogat,
Cât nici un împărat
Din lume nu i-a stat
Lui înainte.

Poporul seu iubit
Traiă îndestulit,
Dar cel mai fericit
Eră 'mpăratul,
Căci pentru dênșul toți
Erau în moarte soți
De mii dușmani și hoți
Păzind palatul.

Tot astfel a trăit
El, pân' a 'mbétrănit;
Și nu a fost măhnit
El nici odată.
Dar de adine-ori
De când pe cap ninsori
Cădură, în plânsori
Erupse 'ndată,

Șciea, că în curênd
Vor sufletul seu blând
Să-l ceară, și un gând
Nu-i sta a bună:
Pe care dintre trei
Feciori voinici ai sei
Pe puii sei de lei
Stăpân să-l pună?

Pe toți trei i-a chemat
La sine și un sfat
Bun, ca la fii li-a dat
Dicênd s'asculte:
„Iubiții mei! voi sciți
Ca oameni iscusiți,
Că 'n lumea, ce trăiți
Sânt grije multe!

„Dar bun e Dumneșeu!
Fereșce 'n veci de reu
Pe cel-ce 'n scutul seu
Mereu se 'ncrede.
Cu moartea țara mea
La voi va remănea
Să fiți stăpâni în ea —
Tot însul vede!

„La ea aveți toți drept,
Dar ard de dor în prept
Să știu; cel mai deștept
Din voi e care?
La probă deci ve pun:
Cătră sfînțit, ne spun,
Chiar unde stele-apun,
Departe tare.

„Un munte de opal
Udat de-al mării val
Sta înălțat pe mal,
Pe el capela;
În ea a fost p'altar
Un scump mărgiritar —
Al 'nțelepciunii dar
Eră acela.

„Să mergeți, dragii mei,
Prin codri mari de tei
Cu câmpuri printre ei
Spre malul mării —
În drum veți da de mulți,
E reu de toți de-ascuți
Și n'adurmiți descuți
În faptul sării!

„L-altar dacă-ți sosit,
Folosul vostru a fi.
Acolo veți găsi
Mărgăritarul
De trei ori ve 'nchinați,
În mână i-l luați
Și-acasă voi plecați
Apoi cu darul!

„Cel care de călcăiu
Mai sprinten e și 'ntău
L-aduce, căpătău
În loc și-a pune,
Resplată va avea
Întreagă țara mea
Și-a 'mpărăți în ea
Cu 'nțelepciune.“

Betrânul țise sus
Și tare — apoi s'a dus.
Feciorii lui s'au pus
Pe multe gânduri.
Cel mai betrân de ani
Plecă 'ncărcat de bani
Far' teamă de dușmani,
Ce 'n căi es rënduri.

Și merge, cât a mers,
Cântând cu dulce vers
Pe drum de pravu-i șters
În vântul rece.
În giurul seu amiei
S'adună. — Să te 'nfrieci
Apoi, când mari și mici
Te șciu petrece?!

Sosind într'un oraș
A dat de-un ângerăș
Cu suflet pătimaș,
Ce-i ține calea;
Și petrecând în hop,
Uită de drum, de scop —
Dar las' că în galop
Mergând, află-le-a!

Cel mijlociu, de cum
Al seu brun frate 'n drum
Plecuse, nici de cum

N'avu odihnă,
Și nici măcar o ți
Nu o putu trăi
În cânt de bucurii,
În dulce tihnă.

Deci se luă și el
La drum nu mai altfel
Ca frate-seu, pe cel
Mai mic lăsându-l.
Când tu l-ai fi vădut
Plecând, ai fi cređut
C'a trece neveđut
Pe căi, ca gândul.

Dar scurt prea drumul nu-i
Asemenea și lui
I-a mers, ca fratelui,
Ce 'ntău plecase,
Căci dând de traiul lin
Cu prietin și străin
Tot inghiți la vin
Păhare rase.

Pe când ei își petrec
Și 'n beuturi se întrec
Udându-și gâtul sec,
Cel mic se gată
Să-și cerce al seu noroc
El ia de drum în loc
De bani, ce-i lasă 'n foc,
Sfăt bun de tată.

Și singur singurel
La drum apucă el
Pășind incetinel
Depart-ajunge.
El n'are oameni rei
Tovarăși și mișei
Nu-l pot oprî cu ei
Din griji s'alunge.

De scopul seu mânat
Tot dă 'nainte. Sat
De sat a 'naintat
Cu nepăsare
De griji și reutăți.
Cu multe greutăți
Prin codri, câmpii, celăți
Eși la mare.

Și pe al mării mal
Udat mereu de val
Un munte de opal
Spre cer se 'nalță
Cu vărful; la picior
Cu apa mărilor
Ce sună 'ngrozitor
El se încalță,

Pe el se ridică
Capela și în ea
Spre resărit eră
Făcut altarul;
Iar la un loc pe el

FATĂ ORFANĂ DIN HOLANDIA. (După tabloul lui Max. Levis.)

Sub un subțire vel
Ascuns, sta frumușel
Mărgăritarul.

Vedându-o de jos
Apucă 'n sus fricos,
Că n'o fi norocos
Al 'nțelepciunii
Dar să-l găsească și
El calea-și va sfârși
Cu-amar și n'ar cerși
Pe căi ca unii.

La ușa ei ajuns
Din lontru l-a pătuns
Un glas; el și-a ascuns
Nedumerirea
Și în capelă 'ntră.
Cel nevăzut strigă:
„Aid! darul de țî-l ia
Și fericirea!“

Smerit a ascultat
Și a innaintat,
De trei ori s'a 'nehinat,
Il ia în mână
Și pleacă înapoi.
Părutu-i-au apoi
Și petrite mai moi
Ca țol de lână.

Acasă când sosi,
Îndată-ce-l zări
Părintele-l primi
Voios și-i dice:
„Iubite! — ai ascultat
De sfatul, ce țî-am dat;
Fii binecuvântat
Și 'n veci ferice!“

„Eu nu pot fi stăpân,
Căci sînt de tot betrân
Și inima în sin
De-abiă-mi mai bate;
Tu tiner ești și 'ntreci
Pe frații tei, cari reci
Au fost la sfatu-mi, treci
Dar în palate.

„De-acum fii tu 'mperat!
Ceilalți n'au ascultat,
Și bine n'au umblat
În a lor cale,
Și 'n veci nu vor veni
Să vadă, ce-ți va fi
Răsplata 'ntoarcerii
Cei triumfale.

„Ca ei mulți foarte sînt
Pe ăst inlins pămînt,
Cari rîvna spre ce-i sfînt
Cu drumu-și curmă.
Când pleacă-s cei dintîiu
Dar leași de călcăiu
Remân iar' căpătăiu
Și cei din urmă.“

Și ce bătrănu-a ăis
S'a implinit precis.
Viața ca un vis
Din lume-i trece;
Și cel mai mic fecior
Remas-a următor
Stăpân peste popor
Din țeri vr'o ăcece.

P. O. Bocca.

Schițe din Italia.

R o m a.

(Urmare.)

Forul roman.

„Romanum satis est posse
videre Forum“?

(Propertius.)

Din cartea istorică alui Tit Liviu șcim, că forul roman se estindea odinioară în valea dintre colinele Capitolului, a Palatinului și a Quirinalului. Călețorul, pe care pietatea religioasă, însufleșirea față de arte și dorul de a studia lumea antică, l-au îndemnat să cerceteze Roma, astăzi plin de admirare și înduioșare privește ruinele colosale a forului roman, care îi stă înainte, ca un mormînt deschis, și ca atare îi vestește gloria trecutului îndepărtat. Ce gândiri și ce imaginațiuni-l cuprind pe muritorul din timpul present atunci, când vede locul pe unde a umblat odinioară Romul, unde se adună poporul puternicei republice roman și pe unde în pompă și lux orbitor se manifestă potestatea marilor împărați? Nu șcim pe altul, dar pe mine me pășceau gândirile aprofundate aci asupra virtuților, aci asupra scenelor tragice din viața poporului roman, mai apoi asupra momentelor de înălțare și decădere acelu popor, care a cucerit aproape întreaga lume cunoscută pe atunci. Și adăncit în atari meditațiuni și reflexiuni, nici pe un moment nu-mi puteam luă ochii de pe părășii, columnele și statuetele ruinate, precum și de pe pietrite locite de formă poligonală a calei numită via sacra. O întreagă istorie îmi stătea înainte, a cărei pagini le formau atâtea petricele și bulgări, a căror privire îmi stărnește în inimă simțul de bucurie, de durere, apoi de sperare și desperare — toate de-odată. Dar Dău a rënduit așa, ca omul să se împace și cu ruinele și să nu se încerce a află în acele altă, numai ce e frumos, ce e bun și înălțător și astfel poate dice cu Pontificele poet:

Oblectat me, Roma, tuas spectare ruinas,
Ex cuius lapsu gloria priscapatet“.

Sau pe româneșce :

Ruinele tale Roma, îmi fac plăcere,
Gloria străbună e 'n a lor cădere.

Firele scenelor din istoria Romanilor într'atăta se încălcese aici în locul acesta, că nici pe departe nu putem să ne ocupăm cu deducerea aceloră, ei trebuie să ne mărginim aruncând o privire mai în detaliu asupra desvôltărei, iafloririi și nimicirii a forului roman; ocupându-ne și cu descrierea a unor ruine, încât locul

ori păreții acelor au fost martori muți a unor întemplări mai remarcabile din viața religioasă, politică și socială a poporului roman. Trebuie să notăm și aceea, că locul unde eră forul, e cu mult mai jos ca solul pe care stă Roma de azi, din ceea ce ne vine a face deducerea, că nu numai oamenii, ei și orașele se nivesc mai sus, adecă la mai mare.

La început forul eră un loc băltoș și morășinos, încungiurat din doue părți cu stânci, ceea ce afirmă și poetul Ovidiu: „Hoc ubi nunc fora sunt, udae tenere paludes“. În oare-care parte mai ridicată a forului a putut să fie o colibă, în care eră păzit focul cel sfânt, care colibă cu timpul a devenit de biserica ștei Vestă. Insuș Romul l-a ales locul acesta de centru al imperiului seu, s'a și nisuit să-l facă și-l întocmească așa, ca să corespundă scopului la ce eră destinat; la aceasta s'a nisuit și următorii sei, cari s'au ingrigit de canalizare, ceea ce se vede din cloaca Maxima, descoperită în an. 1872, care și astăzi corespunde destinațiunei. Aceasta e cea mai veche zidire făcută de meșteri etruști, în stilul Etruscilor, stă cu deschidătura spre Tibru, e așa de înaltă, de un car încercat cu fân începe în ea și azi.

Pe marginile terenului canalizat, cu încetul s'a zidit edificii publice, cari la început erau simple și modeste, până ce în timpul republicei și a împăraților au devenit vestite pentru pompa și luxul sumptuos, care păreche în lume nu avea. Încă din timp nedeterminat se înălțau aici: biserica ștei Vestă, în vecinătatea acesteia palatul regelui Numa; Regia, locuința așa numitului pontifex maximus; biserica zidită în cinstea Dioscurilor: Castor și Pollux; apoi biserica Concordiei, zidită în memoria a împăciuirei patriciilor cu poporul. Între aceste zidiri se aflau colibele macelarilor, pescarilor, brutarilor și acelor cari vindeau verdețuri și tot felul de poame. Cele din partea sudică se numiau: tabernae veteres și cele din cea nordică tabernae rovae.

Censorul Maeneniū a dispus, ca clădirile aceste de scânduri să fie mutate în stradele laterale, și aici au zidit foșoare cu boltituri de peatră, unde aveau loc argintarii și zarafii. Mai pompos a devenit forul în veacul al II, când M. Porcius Cato Censoriu a clădit aici basilica Porcia, mai apoi basilica Fulvia și Aemilia, basilica Sempronia și Opimia. Toate aceste clădiri în timpul republicei s'au nimicit, tot atunci a fost demolată și curia Hostilia, care se înălță în partea nord-vestică a locului numit Comitium, unde se țineau adunările numite comitia curiata. Asemene s'a dărimat și rostra, care serviă de catedră pentru oratori, apoi și graecostasis, unde se întrețineau deputațiunile străine, cari veniau la Roma, așa, că din vremurile înainte de epoca împăraților a ramas în ruine numai Tabularium, un fel de arhiv și carcer, adeva temnița din for.

Juliu Cesar și împăratul August au straformat și renovat din fond atât forul cât și locul numit comitium, le-au zidit și reconstruit cu mai mare podoabă și bogăție. Cesar, în partea sudică, în locul basilicei Sempronia a zidit basilica Julia. În partea nordică, unde eră Curia, care cu prilejul înmormentării lui Cladiu s'a nimicit prin un incendiu, Cesar a clădit o noauă casă pentru senat, Curia Julia, iar locul numit Comitium l-a mai lărgit, numindu-l de forul lui Cesar. August a ridicat între curia Julia și biserica lui Saturn stêlpul numit miliarium aureum, și în partea de ost, lui Cesar cel divinizat i-a ridicat un templu, lângă aceasta un arc de triumf. Tot împăratul August a mai reconstruit și renoit o mulțime de zidiri, cari ina-

inte de aceea erau de peatră și el le-a ornat cu marmoră pompoasă și strălucitoare.

În epoca de domnie a împăraților, cari lui August au urmat, cătră templele și clădirile ce erau, s'a mai adaus: Arcul de triumf alui Tit în via sacra și alui Sever vis-a-vis cu acesta, apoi templul lui Vespasian, alui Tit, Antoniu și Faustina, porticus deorum consentium și mai în urmă în an. 608 columna lui Phocas.

(Va urmă.)

T. BULC.

Chipul teu...

(Lenau.)

*Amurgul moare în apus
Și din a lui roșafă . . .
Ved cât de dulce și frumos
Să 'nchiagă blânda-ți față! . . .*

*Lin vine seara . . . și pe cer
Mii de schînteii aprinde . . .
O! cât de tainic chipul teu
Din ele se desprinde! . . .*

*Al sărei vânt misterios
Cu lacul șoptește . . .
Și chipul teu așa frumos
Din val mi-l descreește!*

*Pădurea geme, negrul cer
De fulgere tresare . . .
Dar și prin fulgere eu ved
Tot scumpa-ți arătare! . . .*

*Privesc cum norii deși și grei
Se îndeasă rënduri . . . rënduri,
Precum în susțelu-mi apar
Chinuitoare gânduri!*

*Vedî! . . . Colo cerbul printre stânci
Ca volbura dispare . . .
A dispărut norocul meu! . . .
Nici când nu-mi mai apare . . .*

*Și am ajuns . . . eu nu știu cum,
La o prăpăstie-adâncă . . .
Vreo dulce rară noaptea ei
N'o sărutase încă.*

*Dar în adâncul ei eu ved
Iar chipul teu iubită . . .
Zimbește-așa de chemător . . .
S'ascull de-a lui ispită? . . .*

1896.

VI-NI.

SALON.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român în Bihor.

În anul 1860 până pe la octombrie, după strimtorarea absolutismului adia un vânt favoritor, un spirit de împăciuire. Bucuria generală provenită din o respirare mai liberă, a avut drept o expresiune aproape la demonstrație și în exterior, chiar și în îmbrăcăminte. Traiesc și azi mulți între noi, cari au vădut, au petrecut acel scurt period numit de fericitul Barițiu al „gaesanelor și caițelor“.

Pe popor, prepuelnic și conservativ din fire, îl îngrigiau de demonstrațiunile ici-colo lărmuitoare; de altă parte, mii de procese urbariale îi mărise nedumerirea. În multe părți ale țării vedeai mergând sătenii la orașe spre a ruga pe câte un cărturar „pentru un cuvânt bun“, cum diceau ei, „voiau adecă să afle cam ce rele îl mai așteaptă...“

Încât pentru inteligență, cea scăpată din focul luptelor abia adormite, inmulțită numai cu câtă eșise pe de-asupra în cei 10 ani din urmă, adecă tineri cu 20—30 ani, eră de tot puțină. O parte din aceasta se află în serviciul statului, alta emigrase în Moldova. În cler se simția lipsa mare de candidați de a fi hirotoniți la mulțimea de parochii remase veduvite. Bărbați independenți din punctul de vedere al inteligenței superioare, al cultului și rutinei, cât și al stării materiale, familii, cari nici odată n'au trebuit de subvenții, salare și patrociniu, ne lipsiau. Ea, adecă inteligența, încă eră foarte îngândurată; urmăriă din diare mersul afacerilor, adecă pe cât permitea legea de presă absolutistică foarte severă, pusă la bunul plac al poliției în Ardeal, ca nicăiri airea — din care causă Gazeta și Telegraful abia avea, câte una, 400 de abonați. „Din o cifră minimă ca aceasta putem combină pe sigur la cumplita întunecime, care domniă în celea mai multe regiuni locuite de români, pe unde nici cu ajutor de 400 de abonați, buni cetitori, nu poți străbate nici în 10 ani prin întunerecul nopții sufletești“ — dice Barițiu.

Cu toate astea românii n'au stat cu mâinile în sîn. Ei tocmai în acelea zile cu febrilă așteptare se apucară de realizarea unui plan, care-i munciă de la 1842, dar a-l realisă nu l-au putut din sute și mii de pricini.

În 10 maiu 1860, cam 170—180 la număr, în frunte cu mitropolitul Alexandru St. Șuluțiu, episcopii Andreiu Șaguna și Ioan Alexi subscriseră o petiție adresată cătră guvernul țării. În petiție se rugau spre a li se da voia, ca să poată înființa o Asociațiune pentru literatura și cultura poporului românesc cum și pentru înaintarea industriei și agriculturii.

Acestei representație i-a urmat o notă presidială a înaltei locotenențe, cu care li se încuviințează cererea, sub condiția, de a se înaintă mai înteu statutele acelei Asociațiune.

Pe când scriea George Barițiu proiectul de statute, venise pe neașteptate un ordin de la ministeriul

de culte și instrucțiune publică din Viena, sub nr. 2559/174—1860, în care literații români erau provocați, că atât din punctul de vedere al tipăririi cărților școlastice române cu litere străbune, cât și al introducerii limbei române în dicasteriile țării, să i se comunice un proiect de ortografie cât se poate mai lesnicios și mai corespunzător geniului limbei. Comisia, alcătuită în sensul acestui intimat din cei mai eminenți bărbați, precum: Timoteu Cipariu, Ioan Popas, George Barițiu, Gavril Muntean, Ioan Puscariu, Andreiu Mureșan, Ioan F. Negruț, Antoniu Veștemian, Ioan Codru, Drăgușan și dr. Paul Văsici, a desbătut și chestia Asociațiunii. Cipariu și Puscariu au dat impuls lucrării prin diare, au compus fiecare câte un proiect, cari le-au predat spre întrebuintare episcopului Andreiu. Acesta re'tors din Viena a combinat însuș un proiect din cele trei avute la mână, l-a subștinut și în 31 ianurie 1861 a primit în sfârșit încuviințarea ținerii unei conferențe. Conferența conchiemată și constatătoare din cei mai aleși, a durat din 19—23 martie 1861. În aceasta conferență s'au stabilit definitiv statutele și apoi s'au înaintat la Viena pentru înalta aprobare.

Aprobarea sosi în 6 septembrie. Șaguna însărcinat cu conducerea afacerilor Asociațiunii, conchiemă la Sibiiu pe toți inteligenții națiunei noastre spre a lua parte la inaugurarea și constituirea Asociațiunii ținută de la 4—6 novembre inclusiv.

Marele Andreiu dice în decursul seu inaugural: „Domnilor! Masa dulcui maicii noastre este pregătită pentru oaspeți mulți, maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte se îmbracă în haină de nuntă și poșteșce la masă pe toți fii sei, ca să strălucească și ea și cu casa sa și să înoiască pe fii sei precum se înoiesc tinerețele vulturelui și se roagă lui Dșeu dicend: Doamne al puterilor fii cu Asociațiunea asta acum și totdauna, căci tot darul de-sevșșit este de sus, de la tine părintele luminilor. Amin!“

Și iacă la an. 1861 s'a născut, între împreglurările și relațiile din cele mai maștere interne ale românilor, „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român“.

Scopul* Asociațiunii se realizează prin studii, elaborarea și editarea de opuri științifice, prin premii și stipendii pentru diferitele specialități de științe și arte. Membri Asociațiunii sânt: fundatori, pe viață, ordinari, ajutători, corespondenți și onorari, fără deosebire de naționalitate și religione. Membri contribuenți pot fi și persoane juridice. Adunarea generală se întruneșce odată în an, la locul fixat de adunarea generală precedentă, sau la mandatul aceleia de comitet, cu considerare la centrele ținuturilor locuite de Români. Administrația Asociațiunii în provincie se efectueșce prin despărțeminte și agenturi comunale. „Transilvania“ foaie periodică, organul de publicitate al Asociațiunii, publică actele oficiale și tractate menite pentru înaintarea scopului Asociațiunii; membrii o primesc gratuit. Asociațiunea întreține o bibliotecă cu 3306 opuri în 9773 tom. 5782 broșure, 15 harte și o colecțiune numismatică. Asociațiunea urmărind scopurile sale, a întreprins a procură și a da la lumină manuscrisurile lui Samuil Clain și ale lui George Șincai, a stabilit unitatea în ortografie, a premiă un dicționar etimologic al

* Datele sânt extrase din Enciclopedia română 1870. Vol. I. Fasc. 4, p. 293.

limbei noastre și un dicționar al limbilor din patrie, a înființat în Sibiiu o academie de drepturi cu limba de propunere română și o catedră pentru limba și literatura română la universitatea din Viena, a editat cărți școlastice, a înființat secțiuni literare ș. a., cari înse toate au ramas în stadiul inițiativei, parte în lipsa de mijloace, parte stagnând la noi producțiunea literară, iar mai târziu inaugurându-se în afacerile publice un curent puțin priincios scopurilor Asociațiunii. În vederea acestor greutăți, Asociațiunea a stăruit să acoarde stipendii pentru studenți, ajutoare pentru școale populare, pentru meseriași, cu scop de a întemeia o clasă de popor mijlocie. A votat peste tot în sume arondate: stipendii pentru studenți 38.000 fl., ajutoare pentru ucenici și sudali de meseriași 10.000 fl., ajutoare pentru școale lipsite 3400 fl., premii pentru scrieri literare, cărți, pentru biblioteci 3100 fl., la o altă 57.000 fl. În timpul mai nou Asociațiunea a inițiat publicarea „Enciclopediei Românei“.

Mai mari decât aceste au fost jertfele, cari le-a adus Asociațiunea pentru înființarea școlii civile de fete cu internat în Sibiiu. Școala aceasta a consumat până acum peste 100.000 fl. Averea Asociațiunii, adunată din taxele membrilor și din donațiuni benevole, reprezintă la finea an. 1895 în realități, efecte, numerar și mobili, o valoare de 132.564 fl. 11 cr. și 85.000 lei. Asociațiunea mai administrează și fonduri, fundațiuni și deposite cu destinațiune culturală specială. Toate la o altă, încheiate la finea an. 1895, dau suma totală de 175.661 fl. 20 cr. și 85.000 lei. Asociațiunea mijloceșce împărțirea ajutoarelor Societății „Transilvania“, care acoardă 400 fl. la an pentru învățacei de meserie.

Puține sânt până acum fondurile Asociațiunii, cari până aci nu fac nici 200.000 fl., înse pe lângă acelea fonduri are un alt capital, cu carele nu se poate compara toată averea materială, iar acel capital stă în convenirile de la adunările generale și ale despărțimentelor, conveniri frățești în cari bătrâni și tineri, cărturar și popor, bogăți și săraci se apropie unii de alții din diverse regiuni ale țării, își comunică ideile; familii cu familii fac cunoștință în mai multe cazuri pentru toată viața; economii au ocaziunea a face experiențe economice și mulți alții învață într-o convenire ca aceasta mai mult decât dintr-o carte voluminoasă, în fine chiar și durerile și suferințele noastre comune, aflându-ne mai mulți la un loc și încălțându-ne sufletește unii de alții, ni se par mai puțin simțite, mai alinate.

Aceasta este Asociațiunea numită până acum a Transilvaniei, căci ea, sub forța împregiurărilor, până acuma n'a putut să ia sub aripele sale scutitoare pe 1½ milion de români din părțile numite ungurene. De deci de ani, ferbinți rugăciuni s'a înălțat la cer de pe buzele alor 3 milioane de români, pentru împlinirea dorului sfânt, că după ce sântem sub acelaș guvern, să ne vedem uniți și în sinul maicei, al Asociațiunii. Și în sfârșit, după multe peripeții, în adunarea generală din 1895 în Blaș, aceea dorință s'a realizat. În urmarea unui conclus, luat în aceea adunare, s'au făcut noile statute ale „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, aprobate de ministrul de interne, în înțelesul cărora, membru al Asociațiunii poate fi ori-care bărbat sau femeie de pe teritoriul coroanei ungare.

Da, căci cultura, știința și dorul n'are hotare!

Asociațiunea, cu concursul nostru moral și ma-

terial, o să capete un nou și puternic avânt, are să între în o nouă viață, să întinerească, să se oțelească!

Și că noi bihoreni am invitat mai înteu Asociațiunea renăscută, ca să-și țină estimp adunarea generală în Beinș, și că noi avem să formăm primul despărțământ, e foarte natural. Fiii și fiicele Crișenei, țării lui Vulcan, Gozdu, și a celui mai mare Mecenat aci, nu au putut să rămână înderept cu sacrificiile lor aduse pe altarul culturi naționale.

Asociațiunea este fetul entuziasmului, care s'a manifestat în întreg poporul românesc setos după o instituțiune culturală, care să împreune pe toți românii din patrie. Ea este unica instituțiune în felul seu, al cărei scop sfânt, salutar și binefăcător, ne face a ne întruni în tot anul odată și cu bucurie a da mâna unul altuia, ca frate la frate.

Asociațiunea tinde a regulă pulsațiunile ereditate din moși strămoși ale inimii române; lupta pentru existență, cea mai legitimă între toate luptele, a o înălță la nivelul unei lucrări conșcie, și a face ca și cel mai retras păstor or plugar român să se angajeze cu fruntea deschisă pentru d'nsa. Aceste tendențe juste și nevinovate ale Asociațiunii nici odată au jignit pe nime, nici odată nu vor jigni pe nime. Stăruim a ne desvoltă limba și literatura, vom lăți cultura în toate straturile poporului nostru. Iată o lucrare pacinică și salutară pentru noi, cât pentru patria comună.

Fiecarele dintre noi, și toți împreună, ca fiii unei națiuni conșcie de sine, de existență și viitorul seu, ca tot atâți frați și surori să ne apropiem de sinul iubitor al scumpei noastre instituțiuni de cultură și lumină, a mamei noastre, care este „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român“, ca prin conlucrarea noastră conșciențioasă, prin denarul nostru să sporim mijloacele ei de traiu, pentru ca prin aceea întărindu-se în putere de viață să poată corespunde marelui devise, ce o are. Rousseau a dis: „Una dintre sarcinile cele mai grele și mai sfinte ale omului, care se consideră ca membru în organismul unei societăți a unei națiuni, e datoria ce o are el, omul de aci, a gândi la omul cel de mâne și a îngriji de binele acela; este datorința fiecărei națiuni a se silii la îmbunătățirea soartei moștenitorilor sei. Noi ne facem demni de părinții și strămoșii nostri, nu trăind numai din sudoarea muncii lor și consumând în pace moștenirea, ci știind a înmulți avutul spiritual primit de la ei“!

O voință tare, un dor ferbinte, o lucrare progresivă e înalta devisă a Asociațiunii, ca prin aceasta să ne vadă pe noi trainici și mulțumiți cu soarta vieții noastre. Un dor și o voință resolută, a dovedit și până acum pe terenul ei de activitate, ca să ne asecureze mijloace de existență, bunăstare, cultura minții și inimii.

Da! Bunăstarea și cultura adevărată înălță pe un popor la demnitatea lui națională, iar sărăcia și necultura îl ține legat de glie.

Bunăstarea și cultura înălță pe un popor la conșciența de sine, acelea îi câștigă increderea în sine și-l face destoinic și resolut, ca să lucreze și să trăiască pentru un viitor fericit al patriei, al tronului și al statului în care se află.

Un popor cult nu tinde la excentricități, adevărat cult la inimă va iubi pe toți din giurul seu; un popor cu adevărată cultură condamnă egoismul și mărirea deșartă; el caută pururea la adevăratul scop al fericirii statului, al consolidării tronului și al sceptrului sub care trăesc, căci șcie, că într'un stat tare, liniștit și fericit, toate popoarele sânt fericite.

Înainte deci cu Dumnezeu fii și fice a Crișenei, să ne înrolăm sub steagul măreț al Asociațiunii, să pășim pe calea ce ne-a ales o Asociațiunea, binecuvântând din inimă ostenelele și iubirea de neam a întemeietorilor și conducătorilor ei!!

MELISSA.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1898. —

Deschiderea sesiunii

s'a făcut la 3/15 martie. Prezenți: N. Kretzulescu, Sp. Haret, Gr. G. Tocilescu, P. S. Aurelian, Gr. Stefanescu, St. Fălcoian, V. A. Urechia, N. Ionescu, B. P. Hașdău, Saligni, Papadopol-Calimach, I. Kalinderu, Carăgiani, A. D. Xenopol, D. C. Ollanescu, A. Naum, V. Maniu, Titu Maiorescu, I. Negruzzi, N. Quintescu, Victor Babeș, dr. I. Felix, Iosif Vulcan și mai mulți membri corespondenți.

Președintele N. Kretzulescu a salutat cu bucurie pe membri în noul local, aducând elogiul dlui D. A. Sturdza, care a stăruit să se facă acel local. Cuvintele călduroase au fost subliniate cu aplause din toate părțile.

După aceste secretarul general dl Sturdza a dat citire raportului său asupra lucrărilor făcute în anul 1897—98.

Din aceste scoatem următoarele:

Noul local. Simt o vie mulțumire de a vedea adunarea noastră generală întrunită în noul său local. Colegul nostru dl Spiru Haret, ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, a continuat pe calea arătată de predecesorii săi, dnii Th. Rosetti și Petru Poni, dând Academiei ajutorul necesar pentru terminarea instalațiunii sale. S'a îndeplinit astfel o veche dorință a noastră de a avea un local potrivit cu trebuințele acestei instituțiuni, un local indelutător pentru ținerea întrunirilor noastre și pentru buna păstrare, organizare și întreținere a prețioaselor noastre colecțiuni.

Cuvântările regelui Carol. Deciziunea luată la 27 martie 1890, de a se publica într'un corp cuvântările rostite de Majestatea Sa la diferite ocazii în decursul glorioasei Sale domnii, a fost adusă la îndeplinire. Publicațiunea a apărut cu ocaziunea zilei de 10 maiu, aniversara intrării Majestății Sale regelui în capitala Sa. Ea poartă titlul de „Trei-deci de ani de domnie a regelui Carol I, 1866—1896“ și cuprinde, în 2 volume, de 76 coale, toate cuvântările Soveranului până la 31 decembrie 1896, mesagiile către Corpurile legiuitoare și alte documente relative la funcționarea statului român.

Membrii morți ai Academiei. Perderi mari a suferit Academia în anul trecut. De la închiderea ultimei sesiuni până astăzi au încetat din viață trei membri: Ion Ghica, G. Chițu și Al. Roman, un membru onorar: J. Streenstrup, și un membru corespondent român: St. G. Vărgolici. Astfel, pe lângă locul remas vacant în secțiunea istorică prin încetarea din viață a lui Al. Odobescu, s'au făcut alte trei vacanțe, de a căror completare sânteti chemați a vă îngrijii.

Ion Ghica. La 22 aprilie trecut, câteva zile după închiderea sesiunii, s'a stins viața lui Ion Ghica, care, timp de peste o jumătate de secol, a desfășurat o neîntreruptă activitate în toate direcțiunile dezvoltării, înaintării și înălțării patriei și ale neamului. Când a

purtat condeiiul s'a arătat un scriitor admirat de toată lumea noastră literară. Ca economist, a pătruns în adâncimile științei, pe care a expus-o la înțelesul tuturor într'un mod magistral. „Scrisorile către V. Alexandri“ și „Convorbirile economice“ vor rămâne un monument de prima ordine în literatura românească. El a luat în mână direcțiunea Teatrului Național și, în câțiva ani, a dat acestei instituțiuni o viață și un avânt necunoscute mai înainte.

Alexandru Roman. La 15 septembrie a încetat din viață, la Sebeșul-săsesc în Transilvania, Alexandru Roman, membru al Academiei de la înființarea ei, fiind dintre cei numiți la aprilie 1866. El a fost unul dintre fruntașii cei mai luminați ai Românilor de peste Carpați, atât ca hărbat politic cât și ca publicist. De la 1862 până aproape de zilele lui din urmă, Roman a fost profesor de limba și literatura românească în universitatea de la Budapesta. El a luat o parte foarte însemnată — precum cu toții șcim — la întreaga activitatea Academiei, participând la toate adunările generale anuale.

George Chițu. La 28 octombrie a încetat din viață colegul nostru Gheorghe Chițu. Bărbat înzestrat cu o vastă și temeinică cultură și condus în toată activitatea sa de vii simțeminte patriotice, el a adus țării servicii însemnate ca bărbat politic și ca conducător al ministeriului instrucțiunii publice. El a introdus învățământul limbei române în școlile secundare ale țării, a cultivat cu predilecțiune filologia și a publicat o serie de studii foarte aprețiate, mai ales asupra cuvintelor de origine creștină în limba română, Chițu a întemeiat fondul care poartă numele său și care de la holărirea dvoastre își așteaptă determinarea destinațiunii.

Johannes Japetus Smith Steenstrup a încetat din viață la 8/20 iunie la Copenhaga, în vârstă de 84 de ani. Naturalist distins, Steenstrup își asigurase un loc de onoare între învățații acestui secol prin însemnate studii zoologice și de paleontologie.

Stefan G. Vărgolici a încetat din viață la 29 iulie trecut în plină vigoare a vârstei. Bărbat învățat și distins profesor la universitatea din Iași, Vărgolici luase o parte activă la mișcarea literară din țară prin numeroase scrieri didactice și alte publicațiuni originale și traduceri în versuri și în prosă.

Ședințele de peste an. În cursul anului, Academia a ținut 38 ședințe ordinare, din cari 7 a fost publice. În aceste ședințe s'au făcut mai multe comunicări și discuțiuni științifice.

Publicațiunile Academiei. De la sesiunea trecută până acum s'au făcut publicațiuni:

Din Anale 2 volume și mai multe publicațiuni istorice, limbistice, bibliografice, zoologice, precum și câteva volume din Colecțiunea Hormuzachi.

La congresul internațional de geologie, care s'a ținut la Petersburg, a luat parte, ca delegat al Academiei, colegul nostru dl. Gr. Ștefănescu.

Academia a avut ocaziune de a participa, în cursul anului, la manifestările de simpatie cari s'au făcut de toată lumea învățată pentru doi bărbați cari sânt gloriile științifice ale timpului nostru, Teodor Mommsen și Anton Dohrn.

Biblioteca. Ca și în anii precedenți, tot astfel și în decursul anului trecut, biblioteca Academiei noastre a continuat a-și mări și a-și îmbogăți colecțiunile. Raportul comisiei permanente în sarcina căreia este supraveghierea bibliotecii ve va da știri amănunțite

despre progresele făcute în această privință și despre lucrările executate pentru organizarea și buna întreținerea a colecțiilor bibliotecii.

Donațiuni, legate și fonduri. Gestiunea financiară a Academiei și starea fondurilor sale în cursul anului trecut și până la finele lunii februarie ve va fi arătată în amănunt de comisiunea financiară pe cari ați ales-o pentru acest scop în sesiunea generală a anului trecut, rămânând ca întreaga gestiune financiară a bugetului de 14 luni, până la 31 maiu, să fie examinată după încheierea exercițiului bugetar, în cursul anului viitor, de către comisiunea financiară ce veți alege în această sesiune. Comisiunile speciale alese în aceeași sesiune trecută și însărcinate cu supraveghierea fundațiilor Adamachi, Otteteleşanu și Agarici ve vor arăta de asemenea modul cum s'au administrat aceste fundațiuni până la finele lunii februarie și dispozițiunile ce sânt de luat asupra lor pentru viitorul an bugetar.

Fundațiunea Turnescu. În anul 1895 dna Elena dr. Turnescu facuse Academiei danie o rentă anuală de 2000 lei, din cari 1000 pentru sporirea fondului de înzestrarea elevilor Institutului Otteteleşanu. Prin scrisoarea de danie, generoasa donatoare adăogia că va uă măsuri pentru asigurarea capitalului reprezentând numita rentă. În cursul anului, dna Turnescu a pus la dispozițiunea Academiei acest capital, în sumă de 40.000 lei, în scrisuri funciare rurale 5%. Delegațiunea a acceptat donațiunea, îndeplinind toate formalitățile necesare și aducând dnei Turnescu mulțumirile Academiei pentru generoasa sa faptă.

Legatul Alexandriu. Ministeriul afacerilor străine a înaintat Academiei, la 23 aprilie, o copie de pe testamentul dlui Eugen Alexandriu, Român originar din Galați, care trăiește la San Francisco, în California, și care lasă Academiei un legat de 2.500 dolari (12.500 lei) pentru a se da burse elevilor saraci.

Dna Septimiea Daniilescu a depus la Academie în cursul anului o copie de pe testamentul soțului seu N. R. Daniilescu, profesor și inginer silvic, decedat în Transilvania și care lasă Academiei nuda proprietate a întregii sale averi, iar usufructul acesteia îl lasă soției sale. Veți avé să decideți în cursul acestei sesiuni asupra acceptării legatului.

Respatul Petru C. Orleanu, prin testamentul seu de la 14 decembre 1895, a lăsat Academiei un legat de 5000 lei pentru a se da câte 500 lei la mărișul a 10 tete orfane din Asilul Elena-Doamna până la epuizarea fondului. Delegațiunea dvoastre, în considerarea nepotrivirii acestei însărcinări cu caracterul instituțiunii noastre și în înțelegere cu toți membrii prezenți în ședința de la 14 novembre, a decis a nu se acceptă legatul.

Concursurile premiilor.

1. La *Premiul Năsturel-Herescu* din seria B, de 4.000 lei, care este a se da celei mai bune cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1896 până la 31 octombrie 1897, — s'au prezentat următoarele publicațiuni: Alexandrini (N. A.), *Statistica României*. Vol. I—II. Iași 1897. Dan (D.), *Din toponimia românească*, București 1896. Dâmbeanu, (G. S.), *Geografia generală a pământului și geografia Asiei*, București 1897. Dâmbeanu, (G. S.), *Geografia Asiei* precedată de noțiuni de geografie generală, matematică și fizică, București 1897. Georgian (Demetru Gr.), *Formularul judiciar pentru judecătorii de pace*

București 1896. Hodoș (Constanța), *Spre fericire*, București 1897. Ionescu-Buđău (Dr. D.), *Medicina fundamentală*. Cartea III. București 1897. Nenitescu (I.), *Radu de la Afumați*, dramă istorică în cinci acte, București 1897. Nitzulescu (Dr. N.), *Noul aședământ*, tradus din limba originală greacă, București 1897. Rosetti (Radu D.), *Duioase*, poezii, București 1897. Saegiu (Maior), *Manevră pe hartă*, București 1897. Strajan (M.), *Cestiuni literare și pedagogice*, Craiova 1897.

2. La *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 ianuarie 1896 până la 31 octombrie 1897, sau celei mai importante invențiuni științifice făcute de la 1 ianuarie 1896 până la 31 octombrie 1897, — s'au prezentat următoarele publicațiuni: Babeș (Dr. Arghir), *Contribuțiuni la studiul inervațiunii laringelui*, București 1897. Dianu (Floru), *Salinele române*, București 1897. Furtună (I. St.), *Noțiuni de economia vitelor*, București 1897. Hepites (Dr. Thoma C. C.), *Manual teoretic și practic pentru studiul moașelor*, București 1897. Maior (Dr. George), *Manual de agricultură raționaiă*, București-Brașov 1897. Michăilescu (Stef. C.), *Vêrtej cu abur*, București 1897. Popovici (Dr. Maximilian), *Tutunul*, București 1897. Torileanu (Dr. N.), *Apele minerale de la Govora*, București 1897.

3. La *Premiul Adamachi*, de 5.000 lei, care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu cuprins moral de ori-ce natură, apărută de la 1 novembre 1896 până la 31 octombrie 1897, — s'au prezentat următoarele publicațiuni: Cujba (Sergiu), *Povestiri din copilărie*, București 1896. Dobrogeanu-Gherea (C.), *Sudii critice*. Vol. III. București 1897. Focșăneanul (Theodor I.), *Desordinea morală în viața noastră privată și cea publică*, București 1897. Gârbea (G. O.), *Iov* (2 coale). Gheorghiu-Smara (S.), *Mosaicuri*, București 1897. Gheorghiu-Smara (S.), *Corbul cu pene de aur*, București 1897. Gheorghiu-Smara (S.), *Patru conferințe ținute la Atheneul român*, București 1896. Hamangiu (Const.), *Scriitori și artiști. Studiu asupra dreptului lor*. București 1897. Lecca (Haralamb G.) *Secunda*, București 1898. Stăncescu (D.), *Crâmpeie*, București 1897. Turcu (Ioan), *Excursiuni pe munții țării Bârsei și ai Făgăraului*, Brașov 1896.

4. La *Premiul Statului Eliade Rădulescu*, de 5.000 lei, care este a se da celei mai bune lucrări în limba română asupra subiectului: „Considerațiuni istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812 etc.“ — s'a prezentat un manuscris cu motto: „Adversus hostem aeterna auctoritas esto“.

5. La *Premiul Princesa Alina Știrbei*, de 8.500 lei, care este a se decerne pentru cea mai bună: „Carte de lectură pentru școalele secundare“, — s'au prezentat 2 manuscripte cu următoarele devise: „Cetind șcii, știind devii“. „Patria e cel mai dintéiu și cel mai de apoi cuvânt al omului. — N. Bălcescu“.

6. La *Premiul G. San-Marin*, de 2.000 lei, care este a se da celei mai bune lucrări în limba română asupra subiectului: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine atât în Orient cât și în Occident, începând cu secolul XVI până la anul 1860“, — nu s'a prezentat nici o lucrare.

De asemenea nu s'a prezentat nici o lucrare la *Premiul Adamachi*, de 5.000 lei, pentru cea mai bună scriere în limba română asupra subiectului: „Metropolitul Varlaam în activitatea sa literară și religioasă“.

Societatea pentru fond de teatru național român.

Comitetul Societății a ținut luni la 2/14 martie în Brașov ședință.

Prezenți: președinte Iosif Vulcan, vicepreședinte Virgil Onițiu, cassar Valeriu Bologa, secretar Vasile Goldiș.

Din raportul cassarului s'a constatat cu bucurie, că mai cu seamă prin urcarea prețului hârtiilor de valoare, fondul societății a crescut astfel, încât atinge suma de 119.000 fl.

Vicepreședintele Virgil Onițiu a raportat despre stadiul „Bibliotecei Teatrale“ care se va publica sub auspiciile societății. Întreprinderea aceasta, din cauza aglomerațiunii lucrurilor în tipografia-editoare Ciurecu nu s'a putut porni pân' acum. Astăzi broșura primă e sub tipar și va apăre în săptămâna viitoare. Aceasta conține un „Prolog“ în versuri de Iosif Vulcan și o comedia originală: „Soare cu ploaie“ într'un act, asemenea de Iosif Vulcan. Broșurile următoare s'au statorit astfel: Broșura 2: „Idilă la țară“ comedie într'un act de Junin și Flerx, localisată de dna Maria Baiulescu; broșura 3: „Biletul de tramvai“ comedie originală într'un act de dl Gr. Mărunțean; broșura 4: „Un om buclucaș“ comedie într'un act de Michel și Labiche, localisată de dna Maria Baiulescu.

Secretarul V. Goldiș a raportat despre compunerea Anuarului Societății, a cărui publicare s'a votat de către adunarea generală din Orăștie. Anuarul, la propunerea președintelui Iosif Vulcan, va cuprinde actele Societății începând cu adunarea generală din Brașov, de când datează o eră nouă a Societății. Încât pentru cele petrecute pân' atunci, Anuarul va da istoricul Societății, de la înființarea sa și până la Brașov, ca astfel membrii și toți cei ce se interesează de mersul Societății, să aibă o icoană fidelă despre întreaga mișcare. Cu scrierea acestui istoric s'a însărcinat președintele Iosif Vulcan, care și-a și presintat lucrarea. Astfel Anuarul se va pune în curând sub presă.

În sfârșit s'a discutat chestia adunării generale viitoare, care are să se țină anul acesta la Hașeg. S'a luat concluziunea, ca termenul de Rusalii să se mențină și anul acesta, cu deosebirea ca adunarea să se deschidă a doua zi, ca astfel să poată lua parte și preoțimea. Secretarul dl Vasile Goldiș a fost însărcinat, ca în privința aceasta să se adreseze în numele comitetului către dnii din Hașeg cari au invitat adunarea generală acolo.

Ilustrațiunile noastre.

Tudor Vladimirescu. Una din principalele figurile ale renașterii României, eroul Olteniei, Tudor Vladimirescu n'are încă statuă. E vorba acum să i se ridice una. Ilustrațiunea ce publicăm, înfățișează un asemenea plan,

Fată orfană din Holandia. I-a murit tata și mama a remas singură în lume, fără ajutor, fără nime; cu toate acestea nu-și perde nădejdea, crede în viitor, în Dumnezeu și se roagă lui.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor ce sufer de boale de plept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac de reumatism, gutural, durere de ochi, și alte boale lăuntrice, apoi pentru boalele de copil, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebunțate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în Oravița (Krassó-Szöbrény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!

4-10

Cel mai sensational roman al literaturii moderne. În limba engleză s'a vândut în cincideci de mii de exemplare. Succes colossal. Tradus în toate limbile europene.

În românește de Afin de la Tuscia a apărut acum

TRILBY

Prețul unui exemplar: direct fl. 1.30. În librăriile din monarchie fl. 1.60. În România și străinătate 4 lei.

Deposit general:
Afin de la Tuscia, tipografia Uhrmann,
Temesvár Ungaria.

Rennumitele
semințe
de legumi și flori
ale lui
MAUTHNER

se capeta în pachete sigilate și provédute cu marca oficială de contra-venția „Ursu“ în magazinele mai mari de Coloniale și ferării.

Firma **Edmund Mauthner** din **Buda-pesta**, strada **Andrássy nr. 23** garantează numai pentru conținutul acelor pachete cu se-

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minősége: Ist trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

mințe proaspete și veritabile, care vor fi provédute cu numele **Mauthner** și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată.

7-8